TÜRKÇE

6. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 3

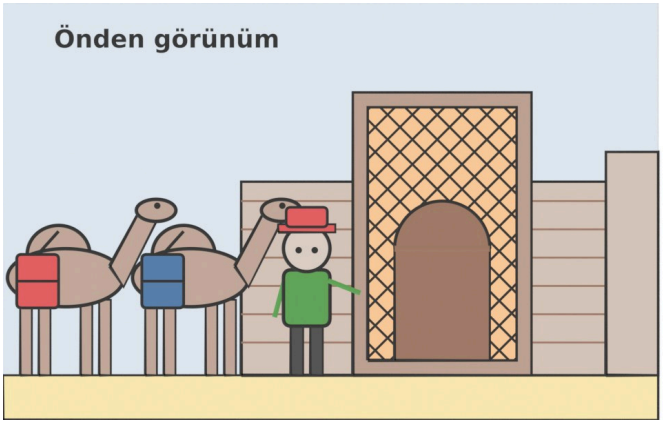
TYMM 2026-2027

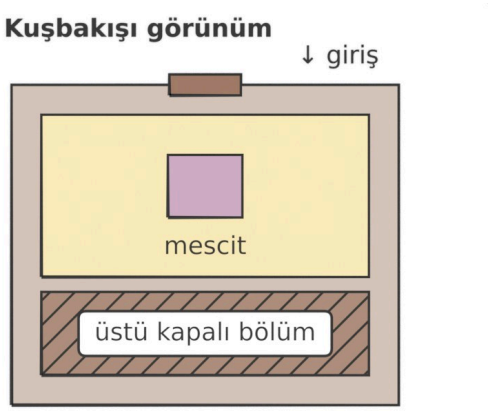
Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. Geçen hafta sınıfımızla Aksaray'daki Sultanhanı Kervansarayı'nı gezdik. Rehberimiz bizi Selçuklulardan kalan bu yapının taç kapısının önünde karşıladı. Kapının taşlarındaki ince işlemelere hayran kaldık. Rehberimiz şöyle anlattı: "Yüzyıllar önce develerden ve atlardan oluşan uzun kervanlar, ipekten baharata kadar pek çok ticaret eşyasını uzak şehirlere taşırdı. Akşam olunca kervan, geceyi güvenle geçirmek için böyle bir yapıya sığınırdı. Yolcular burada bir iki gün **konaklar**, dinlendikten sonra yeniden yola koyulurdu." Sonra kapıdan geçip ortasında küçük bir mescit bulunan, üstü açık, dört yanı duvarlarla çevrili avluya girdik. Rehberimiz, yüklerin bu avluda indirildiğini, hayvanların burada sulandığını söyledi.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

1.1. Aşağıda metinde geçen bazı kelimelerin anlamları verilmiştir. Bu anlamlardan hareketle kelimeleri metinde bulup tabloya yazınız. (9 puan)

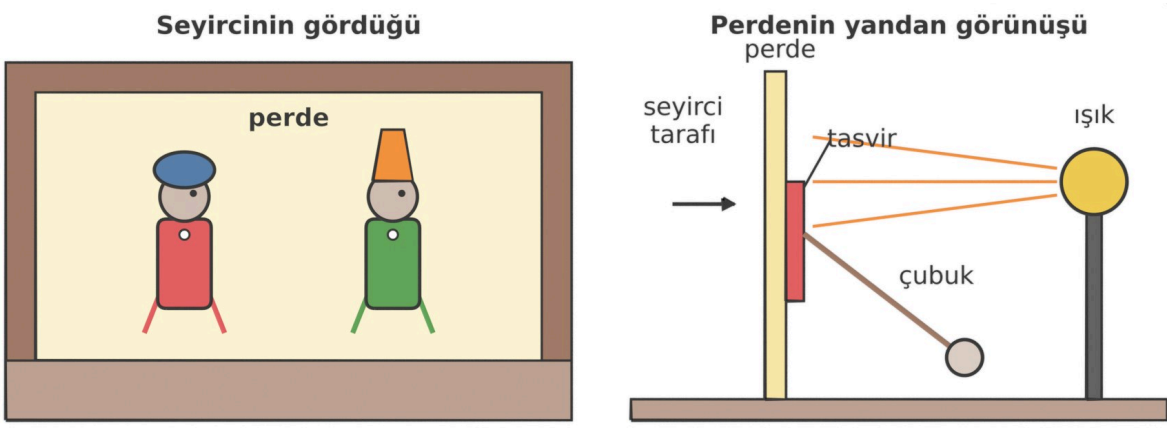
Kelimenin anlamı	Kelime
Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı kataarı	.....
Büyük bir yapının görkemli biçimde süslenmiş girişi	.....
Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan	.....

1.2. Metinde koyu yazılmış kelimenin ("konaklamak") anlamını metindeki ipuçlarından hareketle tahmin ediniz. Tahmininize yardımcı olan ipucunu da yazınız. (6 puan)

2. PERDEDEKİ RENKLİ GÖLGELER

Karagöz, yüzyıllardır sevilerek izlenen geleneksel bir Türk gölge oyunudur. Bu oyundaki figürlere tasvir denir. Tasvirler genellikle deve derisinden kesilir. Deri, ışık geçirecek kadar inceltilir ve kök boyalarla renklendirilir. Oyun, gerili beyaz bir perdenin arkasında oynatılır. Perdenin arkasındaki ışık, tasvirlerin renkli gölgelerini perdeye düşürür. Oyunu oynatan sanatçıya hayalî denir. Hayalî, tasvirleri onlara takılan çubuklarla hareket ettirir; bütün karakterleri de kendi sesiyle konuşturur. Karagöz oyunlarının konuları günlük hayattan alınır. Bu oyunlar seyirciyi güldürürken Türkçenin inceliklerini de gösterir. Karagöz, 2009 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi'ne alınmıştır.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

2.1. Metnin konusunu yazınız. (5 puan)

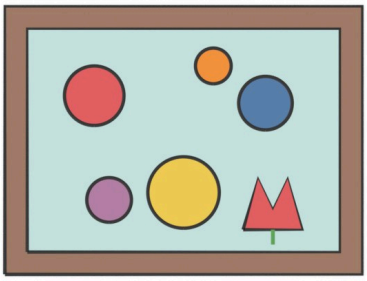
2.2. Tasvirler nasıl hazırlanır? Metinden hareketle yazınız. (5 puan)

2.3. Metne göre hayalînin oyundaki görevleri nelerdir? İki görevini yazınız. (5 puan)

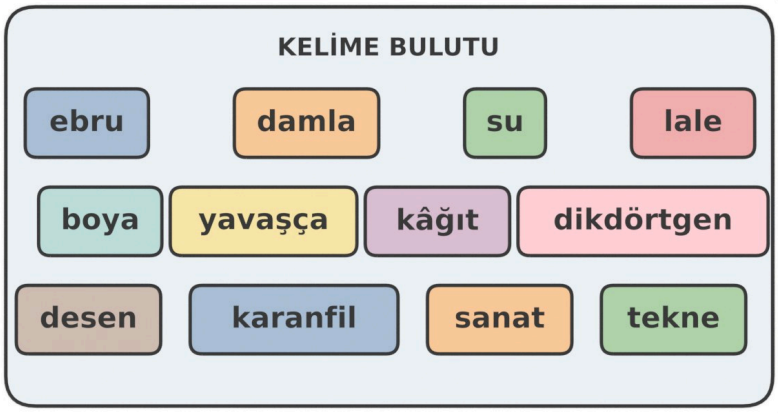
3. SUYUN ÜZERİNDEKİ RESİM: EBRU

Ebru, suyun üzerinde yapılan geleneksel bir Türk süsleme sanatıdır. Ebru yapmak için önce dikdörtgen bir tekne, kitre ile koyulaştırılmış suyla doldurulur. Kitre, geven bitkisinden elde edilen bir zamktır. Toprak boyalara birkaç damla öd karıştırılır; öd, boyaların suyun üzerinde batmadan yayılmasını sağlar. Ebru sanatçısı, at kılından yapılmış fırçalarla boyaları suyun yüzeyine serper. Ardından sivri uçlu bir bizle boyalara lale, karanfil gibi desenler verir. Son olarak suyun yüzüne bir kâğıt yavaşça bırakılır ve desen kâğıda geçer. Aynı desen bir daha elde edilemediği için her ebru tektir. Geleneksel Türk ebru sanatı, 2014 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi'ne alınmıştır.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

Ebru teknesi

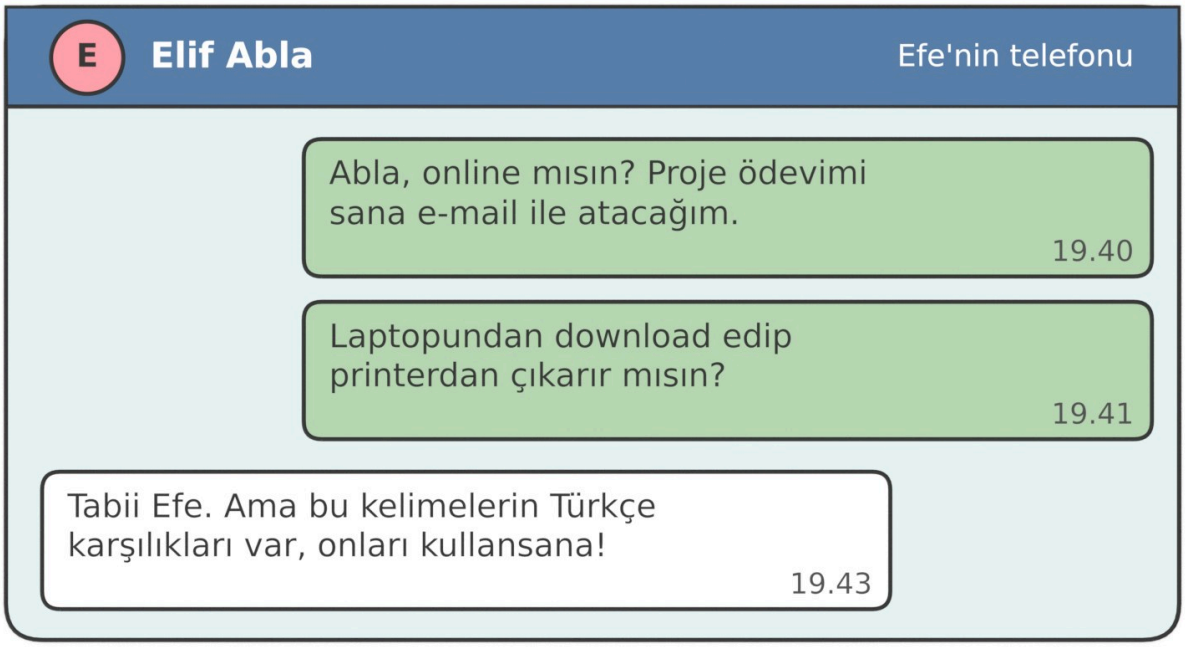

3.1. Kelime bulutundaki kelimelerden bu bilgilendirici metnin anahtar kelimesi olabilecek üç tanesini seçip yazınız. (9 puan)

1. Anahtar kelime	2. Anahtar kelime	3. Anahtar kelime

3.2. Kelime bulutundaki "damla" kelimesi metinde geçtiği hâlde neden bu metnin anahtar kelimesi değildir? Açıklayınız. (6 puan)

4. Efe, proje ödevini yazdırmak için ablası Elif'e telefonundan mesaj göndermiştir. Aşağıdaki yazışmayı okuyunuz.

4.1. Efe'nin mesajlarında geçen yabancı kelimelerin Türkçe karşılıklarını tabloya yazınız. (10 puan)

Yabancı kelime	Türkçe karşılığı
online	
e-mail	
laptop	
download (etmek)	
printer	

4.2. Efe'nin ikinci mesajını, yabancı kelimeler yerine Türkçe karşılıklarını kullanarak yeniden yazınız. (5 puan)

5. Ayşe, cumartesi günü annesiyle semt pazarına gitmiş ve bu geziyi anlatan bir yazı yazmıştır.

5.1. Ayşe'nin yazısından alınan aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözleri, anlamı bozmadan bir deyim ya da ikilemeyle değiştirerek cümleleri yeniden yazınız. (8 puan)

1. Tezgâhlarda birçok farklı renkte meyve ve sebze vardı.
2. Kalabalıkta annemi göremeyince çok korktum.
3. Pazarcı amca domatesleri büyük bir özenle poşete yerleştirdi.
4. Eve döndüğümüzde çok yorulmuş bir hâlde koltuğa oturdum.

5.2. Görseldeki pazar yerini anlatan, en az beş cümlelik bir paragraf yazınız. Paragrafınızda 5.1'de kullandıklarınızdan farklı en az üç söz varlığı unsuru (deyim, ikileme, atasözü, kalıp söz, eş anlamlı kelime vb.) kullanınız ve bunların altını çiziniz. (12 puan)

.....

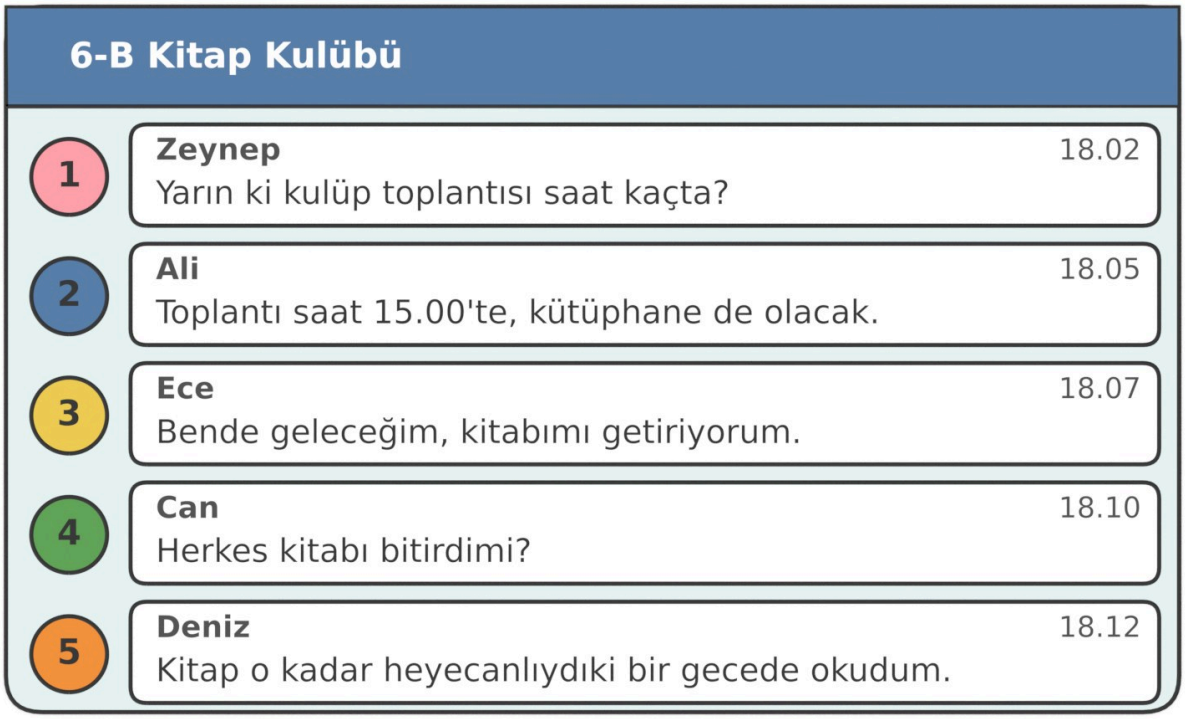
.....

.....

.....

.....

6. 6-B sınıfındaki kitap kulübü öğrencileri, toplantıdan önce sınıf grubunda mesajlaşmıştır. Mesajların her birinde bir yazım yanlışı yapılmıştır.

6.1. Her mesajdaki yazım yanlışını bulunuz ve doğru yazılışını tabloya yazınız. (10 puan)

Mesaj	Yanlış yazılan söz	Doğru yazılışı
1		
2		
3		
4		
5		

6.2. Aşağıdaki cümlelerde virgül kullanılmamıştır. Virgülü uygun yere koyarak cümleleri yeniden yazınız ve virgülün bu cümlelerdeki görevini belirtiniz. (10 puan)

- Evet bu kitabı herkese öneririm.
- Kitabın sonunu sakın kimseye anlatmayın dedi.

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	T.O.6.5. Metinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme	TAB2. Okuma; KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme
2	T.O.6.6. Metnin yüzey anlamını belirleyebilme	TAB2. Okuma; KB2.4. Çözümleme
3	T.O.6.16. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	TAB2. Okuma; KB2.4. Çözümleme; KB2.17. Değerlendirme
4	T.O.6.21. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme	TAB2. Okuma; KB2.4. Çözümleme
5	T.Y.6.18. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme	TAB4. Yazma
6	T.Y.6.21. Yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme	TAB4. Yazma; KB2.17. Değerlendirme

PUANLAMA TABLOSU						
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**TOPLAM**
15	*15*	*15*	*15*	*20*	*20*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 3** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 6. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(9 puan)**: Her doğru kelime 3 puandır (anlamlar TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten alınmıştır): 1. satır kervan **(3 puan)**, 2. satır taç kapı **(3 puan)**, 3. satır avlu **(3 puan)**. Kelimenin metindeki ekli biçimiyle yazılması (ör. "kervanlar", "taç kapısının", "avluya") doğru kabul edilir. "Taç kapı" yerine yalnızca "kapı" yazan öğrenciye 1 puan verilir.
- 1.2 **(6 puan)**: Metinden uygun bir ipucu yazma 3 puan: "geceyi güvenle geçirmek için böyle bir yapıya sığınırdı", "bir iki gün … dinlendikten sonra yeniden yola koyulurdu" gibi. Anlamı bağlama uygun tahmin etme 3 puan: Yolculuk sırasında bir yerde durup geçici olarak kalmak, gecelemek, dinlenmek için bir süre kalmak (TDK: "Yolculuk sırasında bir yerde durup geçici bir süre yaşamak; inmek, kalmak."). Yalnızca "dinlenmek" ya da "uyumak" yazan cevaba anlam için 1 puan verilir.

Örnek doğru cevap:

1.1. kervan; taç kapı; avlu.

1.2. İpucu: Kervanın geceyi geçirmek için kervansaraya sığındığı ve yolcuların burada bir iki gün dinlendikten sonra yeniden yola koyulduğu söyleniyor. Tahminim: "Konaklamak", yolculuk sırasında bir yerde geçici olarak kalmak, gecelemek demektir.

Yanlış cevap: 1.1'de anlamla uyuşmayan kelimeleri yazmak (ör. kervan yerine "rehber", taç kapı yerine "mescit", avlu yerine "kervansaray") puan almaz. 1.2'de "konaklamak" için "yola çıkmak, yolculuk etmek, yük taşımak" gibi metinle uyuşmayan anlamlar vermek ve ipucu olarak ilgisiz cümleler yazmak yanlış kabul edilir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(5 puan)**: Geleneksel Türk gölge oyunu Karagöz'ün (tasvirlerinin, oynatılışının) tanıtılması ya da "Karagöz gölge oyunu ve özellikleri" anlamına gelen cevaplar 5 puan alır. Yalnızca "tasvirler" ya da yalnızca "UNESCO" gibi bir ayrıntıyı konu olarak yazan cevaplara 1 puan verilir.
- 2.2 **(5 puan)**: Tasvirlerin genellikle deve derisinden kesildiğini **(2 puan)**, derinin ışık geçirecek kadar inceltildiğini **(2 puan)** ve kök boyalarla renklendirildiğini **(1 puan)** yazma.
- 2.3 **(5 puan)**: Tasvirleri onlara takılan çubuklarla hareket ettirmek **(3 puan)**; bütün karakterleri kendi sesiyle konuşturmak **(2 puan)**.

Örnek doğru cevap:

2.1. Metnin konusu, geleneksel Türk gölge oyunu Karagöz ve bu oyunun nasıl oynatıldığıdır.

2.2. Tasvirler genellikle deve derisinden kesilir. Deri, ışık geçirecek kadar inceltilir ve kök boyalarla renklendirilir.

2.3. Hayalî, tasvirleri onlara takılan çubuklarla hareket ettirir. Ayrıca oyundaki bütün karakterleri kendi sesiyle konuşturur.

Yanlış cevap: Konuyu "UNESCO listesi", "kök boyalar" gibi tek bir ayrıntıyla açıklamak; tasvirlerin "kâğıttan, tahtadan" yapıldığını ya da "kalın deriden" hazırlandığını yazmak; hayalînin görevini "perdeyi boyamak, seyirciyi karşılamak" diye açıklamak metinle uyuşmadığı için puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(9 puan)**: Metnin konusunu ve ana düşüncesini yansıtan her uygun kelime 3 puandır. Kabul edilen kelimeler: ebru, su, boya, desen, kâğıt, sanat, tekne. Buluttaki "damla, lale, karanfil, yavaşça, dikdörtgen" kelimeleri metnin ayrıntılarıdır, puan almaz.
- 3.2 **(6 puan)**: "Damla" kelimesinin metinde yalnızca boyalara ne kadar öd karıştırıldığını anlatan bir ayrıntıda ("birkaç damla öd") geçtiğini **(3 puan)**; metnin ise ebru sanatını ve ebrunun nasıl yapıldığını anlattığını, bu nedenle damla kelimesinin metnin içeriğini yansıtmadığını açıklama **(3 puan)**.

Örnek doğru cevap:

3.1. ebru; boya; desen.

3.2. "Damla" kelimesi metinde yalnızca boyalara birkaç damla öd karıştırıldığı anlatılırken geçer. Bu küçük bir ayrıntıdır. Metin ise ebru sanatını ve ebrunun nasıl yapıldığını anlatmaktadır. Bu nedenle "damla" kelimesi metnin içeriğini yansıtan bir anahtar kelime değildir.

Yanlış cevap: 3.1'de "damla, lale, karanfil, yavaşça, dikdörtgen" gibi ayrıntı bildiren kelimeleri ya da bulutta yer almayan kelimeleri yazmak puan almaz. 3.2'de "Damla kelimesi kısa olduğu için anahtar kelime değildir." gibi metinle ilgisi olmayan gerekçeler yanlış kabul edilir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(10 puan)**: Her doğru karşılık 2 puandır. online: çevrim içi (TDK: "Bir bilgisayarın sunucuya ve bilgisayar ağına bağlı olarak çalışır olma durumu"); "bağlı, ağda" yazan cevaba 1 puan verilir. e-mail: e-posta (elektronik posta). laptop: dizüstü bilgisayar. download (etmek): indirmek (TDK, "indirmek" maddesi: "…genel ağ üzerinden bilgisayar, telefon ve tablet gibi araçlara kaydetmek"). printer: yazıcı.
- 4.2 **(5 puan)**: "Laptopundan" yerine "dizüstü bilgisayarından" **(1 puan)**, "download edip" yerine "indirip" **(1 puan)**, "printerdan" yerine "yazıcıdan" **(1 puan)** kullanma; eklerin doğru getirildiği ve mesajın anlamının korunduğu bir cümle kurma **(2 puan)**.

Örnek doğru cevap:

4.1. online: çevrim içi; e-mail: e-posta; laptop: dizüstü bilgisayar; download etmek: indirmek; printer: yazıcı.

4.2. Dizüstü bilgisayarından indirip yazıcıdan çıkarır mısın?

Yanlış cevap: Yabancı kelimeyi Türkçe okunuşuyla yazmak (ör. "onlayn", "imeyl", "printır"), anlamca uymayan karşılıklar vermek (ör. printer için "fotokopi", download için "yüklemek, göndermek", laptop için "tablet") ve 4.2'de yabancı kelimelerden herhangi birini olduğu gibi bırakmak ilgili ölçütte puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(8 puan)**: Her cümle 2 puandır. Altı çizili söz, cümlenin anlamını bozmadan uygun bir deyim ya da ikilemeyle değiştirilmişse 2 puan; anlamı koruyan ama deyim ya da ikileme olmayan bir kelimeyle değiştirilmişse (ör. "dikkatle", "yorgun") 1 puan verilir. Örnek doğru cevaplar: 1. renk renk, çeşit çeşit, türlü türlü (ikileme); "rengârenk" kelimesi de kabul edilir. 2. yüreğim ağzıma geldi (deyim; TDK: "birdenbire çok korkmak"); korkudan tir tir titredim (deyim; TDK, tir tir titremek: "çok üşümek; çok korkmak"). 3. özene bezene (ikileme; TDK: "Özenli bir biçimde, itina ile"). 4. yorgun argın (ikileme; TDK: "Çok yorulmuş, gücü kalmamış bir biçimde"), pestilim çıkmış bir hâlde (deyim; TDK, pestili çıkmak: "çok yorulmak").
- 5.2 **(12 puan)**: Her söz varlığı unsuru 3 puandır (3 × 3 = 9 puan): unsur anlamına ve bağlama uygun kullanılmışsa 3 puan, kullanılmış ama bağlama uymuyorsa 1 puan. 5.1'deki unsurların aynısı tekrar kullanılırsa puan verilmez. Görseldeki pazar yeriyle uyumlu, anlam bütünlüğü olan en az beş cümlelik bir paragraf 3 puan; beş cümleden az ya da görselle ilgisi zayıf paragraf 1 puan. Yazım ve noktalama yanlışları anlamı bozmadıkça bu soruda puan kırma nedeni değildir.

Örnek doğru cevap:

5.1. 1. Tezgâhlarda renk renk meyve ve sebze vardı. 2. Kalabalıkta annemi göremeyince yüreğim ağzıma geldi. 3. Pazarcı amca domatesleri özene bezene poşete yerleştirdi. 4. Eve döndüğümüzde yorgun argın koltuğa oturdum.

5.2. Cumartesi sabahı pazar yeri çok kalabalıktı. Tezgâhlarda kıpkırmızı domatesler, turuncu portakallar ve yeşil elmalar sıra sıra dizilmişti. Kasım ayı olduğu için tezgâhlarda çilek yoktu; oysa ben çilek almaya can atıyordum. Elma tezgâhındaki pazarcı, "Buyurun, buyurun!" diye seslenerek müşterileri çağırıyordu. Annem portakalları seçerken pazarcı amcayla tatlı tatlı sohbet etti. Alışverişimiz bitince pazarcı amca güler yüzle "Güle güle yiyin!" dedi. Pazardan ayrılırken hem filemiz hem de içimiz neşeyle dolmuştu. (Söz varlığı unsurları 9 + Paragraf 3 = 12 puan)

Yanlış cevap: 5.1'de anlamı değiştiren ifadeler kullanmak (ör. 2. cümlede "çok sevindim", 4. cümlede "dinlenmiş bir hâlde") ya da altı çizili sözü olduğu gibi bırakmak puan almaz. 5.2'de söz varlığı unsurlarını anlamına aykırı kullanmak, görselle ilgisi olmayan bir metin yazmak ya da yalnızca kelimeleri alt alta sıralamak ilgili ölçütlerde puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(10 puan)**: Her mesaj 2 puandır: yanlış yazılan sözü bulma 1 puan, doğrusunu yazma 1 puan.

Mesaj	Yanlış yazılan söz	Doğru yazılışı	Açıklama
1	Yarın ki	Yarınki	Zaman ya da yer bildiren kelimelere gelerek isimleri niteleyen -ki eki bitişik yazılır.
2	kütüphane de	kütüphanede	Bulunma hâl eki -de bitişik yazılır.
3	Bende	Ben de	"Dahi, bile" anlamındaki de bağlacı ayrı yazılır.
4	bitirdimi	bitirdi mi	Soru eki mi ayrı yazılır.
5	heyecanlıydıki	heyecanlıydı ki	Cümleleri bağlayan ki bağlacı ayrı yazılır.

- 6.2 **(10 puan)**: Her cümle 5 puandır: virgülü doğru yere koyma 3 puan, görevini belirtme 2 puan. "Evet, bu kitabı herkese öneririm." Görevi: Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak kabul bildiren kelimeyi (evet) ayırmak. "Kitabın sonunu sakın kimseye anlatmayın, dedi." Görevi: Tırnak içinde olmayan alıntı cümlesinden sonra konarak alıntıyı belirtmek.

Örnek doğru cevap:

6.1. 1. Yarın ki → Yarınki; 2. kütüphane de → kütüphanede; 3. Bende → Ben de; 4. bitirdimi → bitirdi mi; 5. heyecanlıydıki → heyecanlıydı ki.

6.2. "Evet, bu kitabı herkese öneririm." Virgül, kabul bildiren "evet" kelimesini cümlenin geri kalanından ayırmıştır. "Kitabın sonunu sakın kimseye anlatmayın, dedi." Virgül, tırnak içinde olmayan alıntı cümlesinden sonra konmuştur.

Yanlış cevap: 6.1'de doğru yazılmış sözleri yanlış gibi göstermek (ör. "toplantısı", "kitabımı") ya da yanlışı başka bir yanlışla düzeltmek (ör. "Bende" yerine "Bende de", "bitirdimi" yerine "bitirdi-mi") puan almaz. 6.2'de virgülü "Evet bu, kitabı…" ya da "Kitabın, sonunu…" gibi yanlış yerlere koymak ve görevini açıklamamak ilgili ölçütte puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.